

Analyse udarbejdet for DJØF

Ansættelse af første akademiker i private virksomheder

af forskningschef **Mikkel Baadsgaard**

4. december 2012

Analysens hovedkonklusioner

- I perioden fra 1995 til 2010 er andelen af private arbejdssteder med akademikere ansat steget fra 9,4 pct. til 15,3 pct. Det er både små, mellemstore og store arbejdssteder, hvor andelen er steget.
- I de seneste 15 år har der hvert år været mellem 2.000 og 3.000 private arbejdssteder, der har ansat den første akademiker. Antallet af arbejdssteder, der ansatte den første akademiker, faldt med 26 pct. fra 2008 til 2009 som følge af den økonomiske krise, men er steget igen fra 2009 til 2010.
- Analysen tyder på, at arbejdssteder, der ansætter den første akademiker, har en mere gunstig beskæftigelsesudvikling end sammenlignelige arbejdssteder, der ikke ansætter en akademiker.
- Det er navnlig ansættelsen af samfundsvidenskabelige akademikere, der påvirker beskæftigelsesudviklingen positivt på det enkelte arbejdssted.
- Den positive beskæftigelseseffekt af at ansætte den første akademiker "trækker" både en større beskæftigelse blandt ufaglærte og blandt personer med erhvervskompetencegivende uddannelser.

Kontakt

Forskningschef

Mikkel Baadsgaard

Tlf. 33 55 77 27

Mobil 25 48 72 25

mb@ae.dk

Arbejdsmarkedspolitisk chef i Djøf

Lars Munck

Tlf. 33 95 99 08

Mobil 24 44 16 45

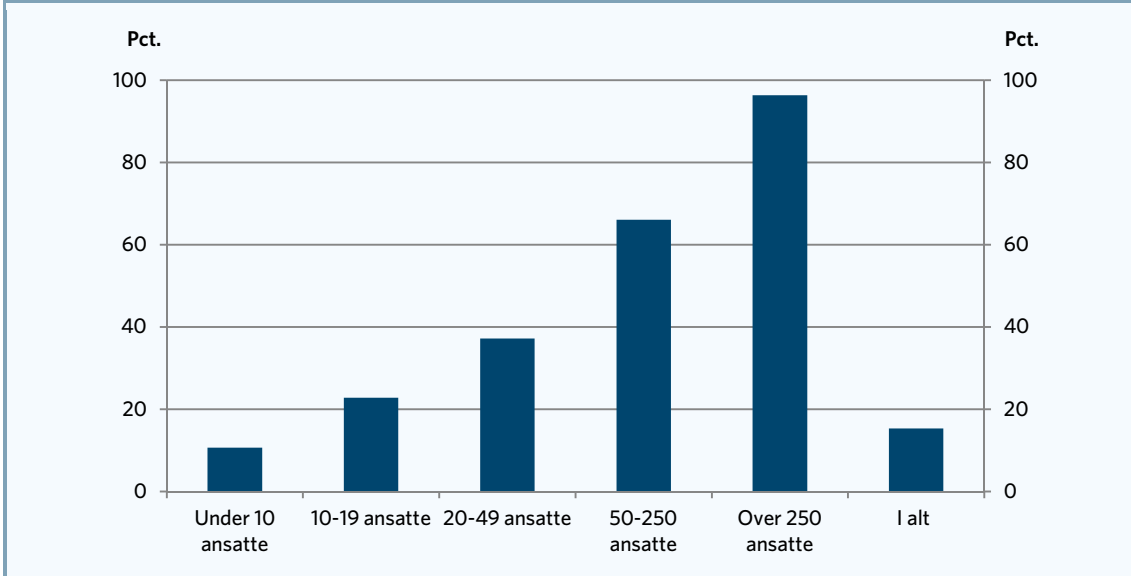
lmu@djoef.dk

Der kan citeres fra undersøgelsen hvis AE Rådet og Djøf angives som kilde

Akademikere i små og mellemstore virksomheder

I 2010 havde 15,3 pct. af de private arbejdssteder akademikere ansat. Det er navnlig de små arbejdssteder (med under 10 ansatte), hvor andelen med akademisk arbejdskraft er forholdsvis lav. For disse arbejdssteder er det således kun 10,7 pct., der har akademikere ansat. Ser man til sammenligning på arbejdssteder med mellem 50 og 250 ansatte, er det 66,1 pct. af disse arbejdssteder, der har akademikere ansat. Der er således en meget tydelig (positiv) sammenhæng mellem arbejdsstedets størrelse og andelen, der har ansat akademiske medarbejdere. Det fremgår af figur 1.

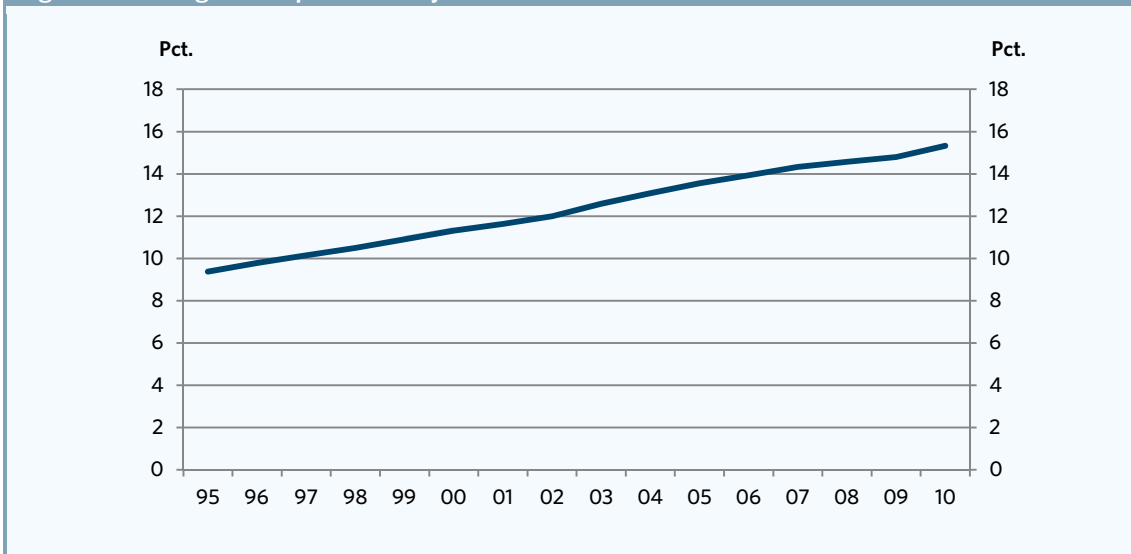
Figur 1 Andel private arbejdssteder med akademikere ansat fordelt efter antal ansatte, 2010

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

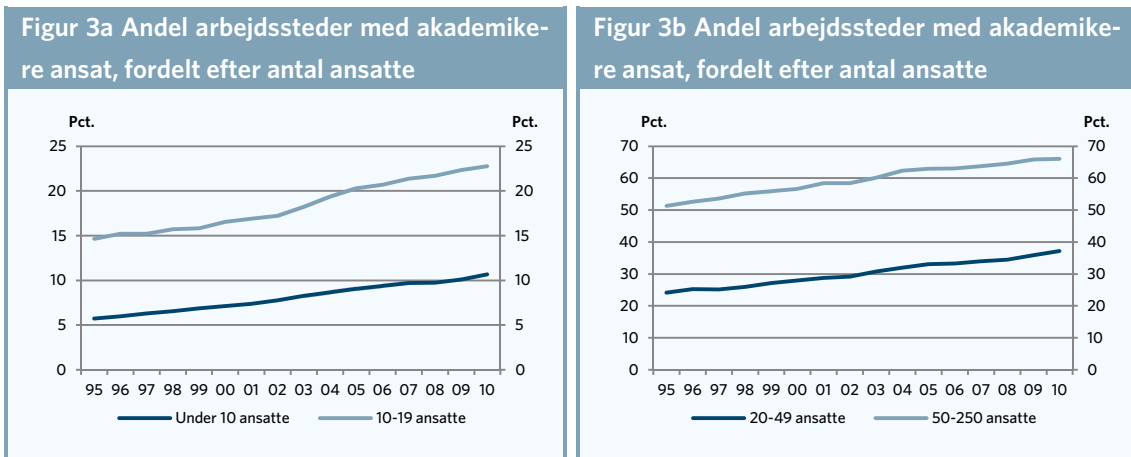
Som nævnt er det samlet set 15,3 pct. af de private arbejdssteder, der har akademikere ansat i 2010. Denne andel er gradvist steget i løbet af de seneste 15 år, som det fremgår af figur 2. I 1995 var det f.eks. kun 9,4 pct. af de private arbejdssteder, der havde akademikere ansat.

Figur 2 Udvikling i andel private arbejdssteder med akademikere ansat

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

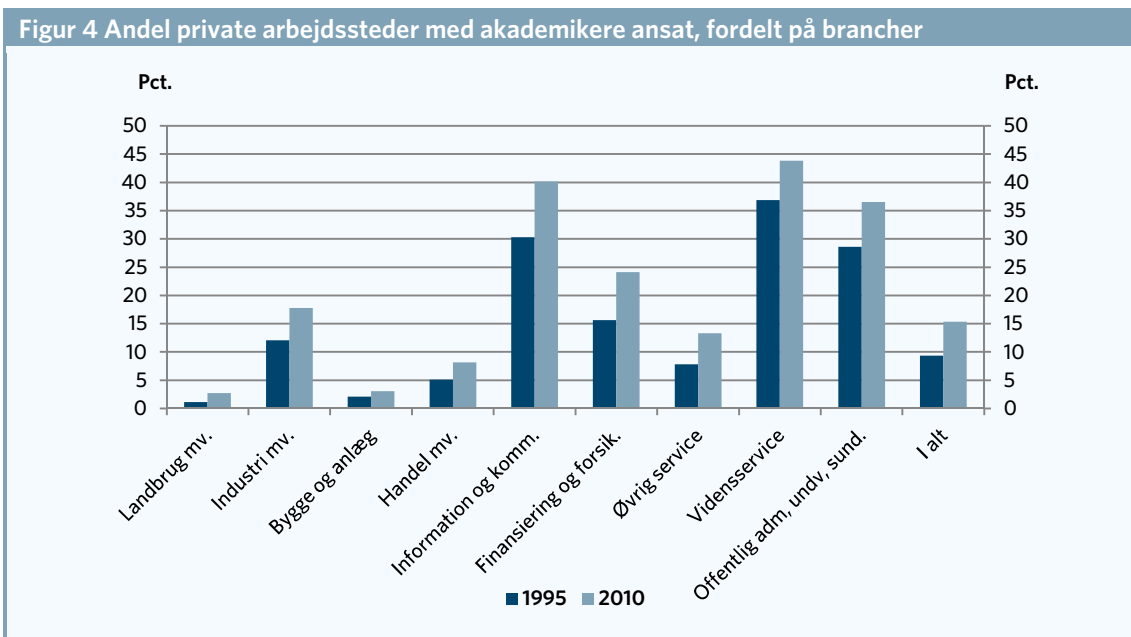
Tendensen til, at en stigende del af de private arbejdssteder har ansat akademikere, ses både for små og mellemstore arbejdssteder. Blandt private arbejdssteder med under 10 ansatte er andelen med akademisk personale steget fra 5,7 pct. i 1995 til 10,7 pct. i 2010 – dvs. en stigning på 5,0 procentpoint, jf. figur 3a. For arbejdssteder med mellem 50 og 250 ansatte er andelen med akademikere steget fra 51,3 pct. til 66,1 pct. – dvs. en stigning på 14,8 procentpoint, jf. figur 3b. Målt i procentpoint har stigningen i akademikerandelen generelt været størst for arbejdssteder med mellem 50 og 250 ansatte, mens stigningen har været mindst for de mindste arbejdssteder.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

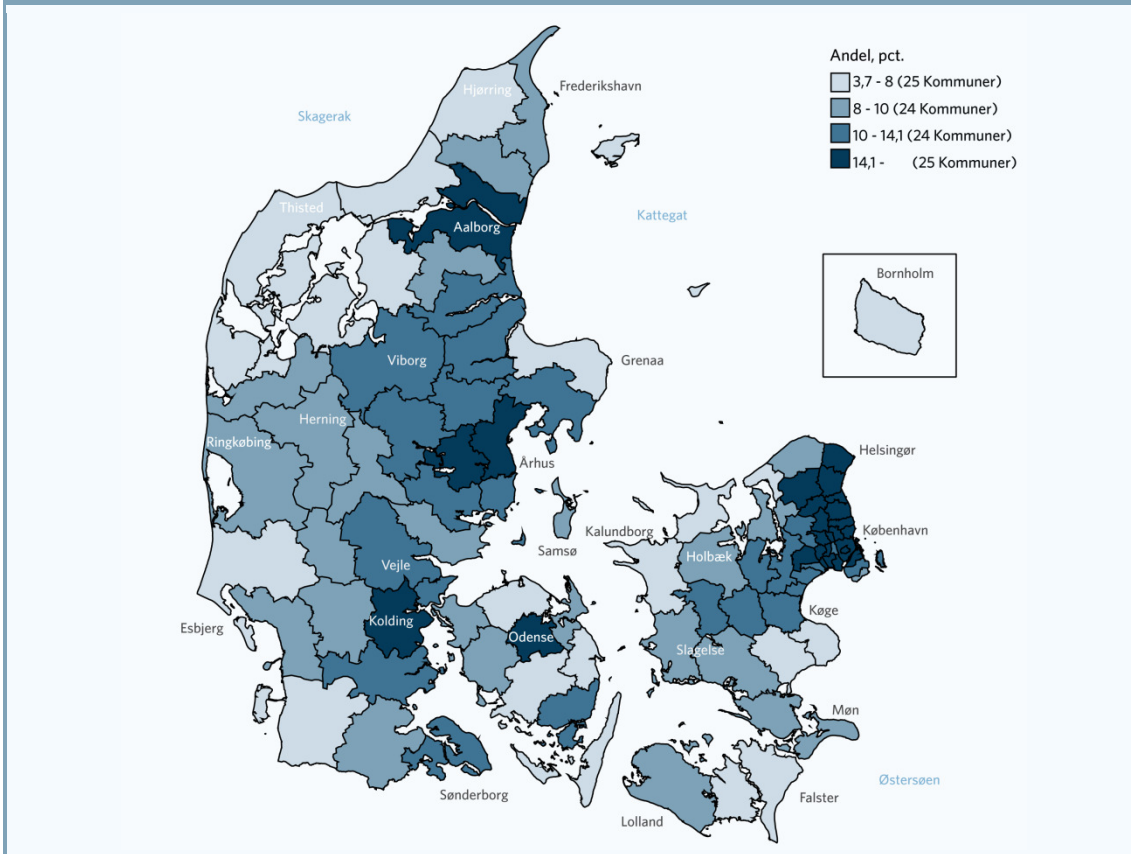
Der er store forskelle i, hvor udbredt det er at ansætte akademikere i de private virksomheder på tværs af brancherne. Som det fremgår af figur 4, er det inden for *Vidensservice* (fx rådgivning og reklame) samt *Information og kommunikation*, at der er flest arbejdssteder med akademikere ansat. I disse brancher er det omkring 40-45 pct. af arbejdsstederne, der har akademikere ansat. Det er inden for *Landbrug mv.* samt *Bygge og anlæg*, at færrest arbejdssteder har ansat akademikere. I disse brancher er det omkring 3 pct. af arbejdsstederne, der har akademisk arbejdskraft ansat.

Anm: Selvom figuren viser branchefordelingen for private arbejdssteder, optræder der arbejdssteder i branchegruppen "Offentlig administration, undervisning og sundhed". Det skyldes bl.a., at der er en del private kursus-/uddannelsesvirksomheder og private virksomheder inden for sundhedsområdet (fx praktiserende læger, tandlæger, private klinikker, speciallægeklinikker). Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Der er også stor geografisk variation i andelen af private arbejdssteder med akademisk personale. Som det fremgår af figur 5, er det i og omkring de største byer i Danmark (København, Aarhus, Odense og Ålborg), at andelen af akademikervirksomheder er størst, mens andelen er forholdsvis lav i kommunerne langs Jyllands vestkyst og i store dele af Syd- og Vestsjælland.

Figur 5 Andel private arbejdssteder med akademikere ansat, fordelt på arbejdsstedsplacering, 2010

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Ansættelse af første akademiker

I løbet af de seneste 15 år har der hvert år været mellem 2.000 og 3.000 arbejdssteder, der har ansat den første akademiker.¹ Som det fremgår af figur 6, har antallet af arbejdssteder, der ansætter den første akademiker, været stigende frem til 2008 - fra omkring 2.000 om året i anden halvdel af 1990'erne til omkring 3.000 om året i perioden 2005-2008. I 2009 faldt dette antal forholdsvis kraftigt til knap 2.300 arbejdssteder - formentlig som følge af den økonomiske krise. I 2010 steg antallet af arbejdssteder, der ansatte den første akademiker, til omkring 2.800, men det fører ikke helt tilbage på niveauet fra før den økonomiske krise. Set i forhold til, at der i begyndelse af 2010 var knap 129.000 arbejdssteder, der ikke havde akademikere ansat, svarer det til, at det er godt 2 pct. af disse arbejdssteder, som i løbet af 2010 ansætter den første akademiker.

Figur 6 Antal private arbejdssteder, der ansætter "den første" akademiker i løbet af året

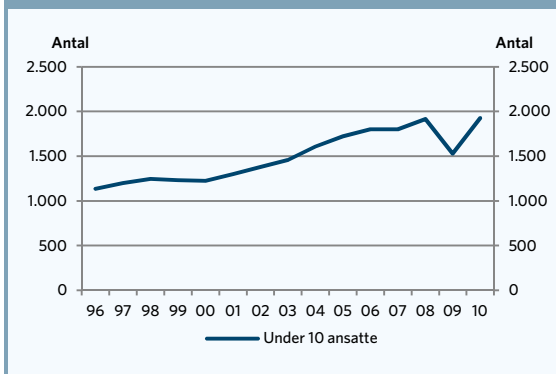

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Ser man udelukkende på de helt små arbejdssteder med under 10 ansatte, viser figur 7a, at den nedgang, der var i 2009 - i arbejdssteder der ansatte den første akademiker - er blevet indhentet i 2010. Ansættelse af første akademiker for de helt små arbejdssteder er således tilbage på niveauet fra før den økonomiske krise satte ind. Det er imidlertid ikke tilfældet for større arbejdssteder med mere end 10 ansatte. For disse arbejdssteder er det (fortsat) væsentligt færre, der ansætter den første akademiker, sammenlignet med situationen før den økonomiske krise satte ind, jf. figur 7b.

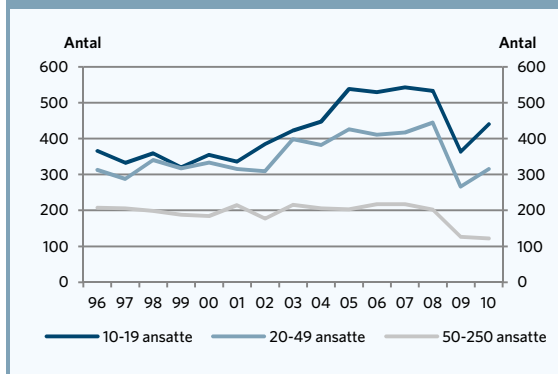
¹ Definitionen af "første akademiker" er, at arbejdsstedet i udgangsåret ikke har akademikere ansat, men ansætter mindst en akademiker i det efterfølgende år. Arbejdsstederne kan således - i nogle tilfælde - have haft akademikere ansat i tidligere år.

Figur 7a Antal private arbejdssteder, der ansætter "første akademiker"

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Figur 7b Antal private arbejdssteder, der ansætter "første akademiker"

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Der er stor forskel på sammensætningen af de private arbejdssteder, der ansætter den første akademiker, og de arbejdssteder, der ikke har akademikere ansat. Det gælder både i forhold til størrelsen af arbejdsstederne, branchefordeling, geografisk fordeling samt uddannelsessammensætningen. I det følgende belyses disse forskelle nærmere.

Ud af de godt 2.800 arbejdssteder, der ansatte den første akademiker i 2010, var 1927 arbejdssteder med under 10 ansatte. Selvom næsten 70 pct. af arbejdsstederne har under 10 ansatte, er arbejdssteder, der ansætter den første akademiker, i gennemsnit større end de arbejdssteder, der ikke ansætter den første akademiker. For eksempel er det knap 16 pct. af arbejdsstederne, der ansætter den første akademiker, som har mere end 20 ansatte. Til sammenligning har knap 6 pct. af arbejdsstederne, der ikke har akademikere ansat, flere end 20 ansatte. Det fremgår af tabel 1.

Tabel 1 Private arbejdssteder opdelt efter antal ansatte, 2010

	Ingen akademiker ansat		Første akademiker ansat		Andel der ansætter første akademiker
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	
Under 10 ansatte	105.363	83,7	1927	68,6	1,8
10-19 ansatte	13.561	10,8	440	15,7	3,1
20-49 ansatte	5.842	4,6	315	11,2	5,1
50-250 ansatte	1.148	0,9	122	4,3	9,6
Over 250 ansatte	9	0,0	3	0,1	25,0
I alt	125.923	100,0	2807	100,0	2,2

Anm: Der er i tabellen taget udgangspunkt i private arbejdssteder, der i udgangsåret (2009) ikke har akademikere ansat. Denne gruppe opdeles i arbejdssteder, der ansætter den første akademiker i 2010, og arbejdssteder, der fortsat ikke har akademikere ansat.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Med hensyn til erhvervs sammensætningen af de nye akademikerarbejdspladser viser tabel 2, at næsten en tredjedel af de nye akademikerarbejdssteder er inden for *Handel og Transport mv.*, mens fx 11,4 pct. af arbejdsstederne ligger inden for *Vidensservice*. Erhvervsfordelingen af de nye akademikerarbejdspladser skal imidlertid ses i forhold til den generelle erhvervsfordeling for arbejdspladser, der ikke har ansat akademikere for at få et billede af hvilke erhverv, der er mest tilbøjelige til at ansætte første akademiker. Her viser kolonnen yderst til højre i tabel 2, at det er inden for brancherne *Offentlig administration, undervisning og sundhed, Information og kommunikation* samt *Vidensservice*, at arbejdsstederne er mest tilbøjelige til at ansætte den første akademiker.² *Landbrug mv.* samt *Bygge og anlæg* er de erhverv, der er mindst tilbøjelige til at ansætte akademikere.

Tabel 2 Private arbejdssteder opdelt efter branche, 2010

	Ingen akademiker ansat		Første akademiker ansat		Andel der ansætter første akademiker
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Pct.
Landbrug, skovbrug og fiskeri	9.609	7,6	59	2,1	0,6
Industri, energi mv.	10.733	8,5	269	9,6	2,4
Bygge og anlæg	16.340	13,0	118	4,2	0,7
Handel og transport mv.	50.600	40,2	922	32,8	1,8
Information og kommunikation	3.449	2,7	175	6,2	4,8
Finansiering og forsikring	3.378	2,7	94	3,3	2,7
Øvrig service	19.485	15,5	463	16,5	2,3
Vidensservice	6.503	5,2	321	11,4	4,7
Offentlig administration, undervisning og sundhed	5.159	4,1	377	13,4	6,8
Uoplyst aktivitet	667	0,5	9	0,3	1,3
All	125.923	100,0	2.807	100,0	2,2

Anm: Der er i tabellen taget udgangspunkt i private arbejdssteder, der i udgangsåret (2009) ikke har akademikere ansat. Denne gruppe opdeles i arbejdssteder, der ansætter den første akademiker i 2010, og arbejdssteder, der fortsat ikke har akademikere ansat.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Mens det som tidligere nævnt i gennemsnit er 2,2 pct. af de private arbejdssteder, der ansætter den første akademiker i 2010, er den tilsvarende andel på 4,1 pct. i København By og 3,1 pct. i Københavns omegn, mens andelen er omkring 1,5 pct. i Vest- og Nordjylland. Der er således store regionale forskelle på, hvor tilbøjelige arbejdsstederne er til at ansætte den første akademiker. Disse forskelle hænger i sagens natur sammen med bl.a. erhvervsstrukturen i de forskellige dele af landet samt det regionale udbud af akademisk arbejdskraft.

Tabel 3 Private arbejdssteder opdelt efter landsdel, 2010

	Ingen akademiker ansat		Første akademiker ansat		Andel der ansætter første akademiker
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Pct.
København by	13.697	10,9	589	21,0	4,1
Københavns omegn	10.714	8,5	347	12,4	3,1
Nordsjælland	9.381	7,5	227	8,1	2,4

² Branchegruppen "Offentlig administration, undervisning og sundhed" dækker blandt andet over private kursus/uddannelsesvirksomheder og private virksomheder inden for sundhedsområdet (fx praktiserende læger, tandlæger, private klinikker, speciallægeklinikker).

Østsjælland	5.268	4,2	106	3,8	2,0
Vest- og Sydsjælland	12.861	10,2	206	7,3	1,6
Bornholm	1.006	0,8	4	0,1	0,4
Fyn	10.765	8,5	210	7,5	1,9
Sydjylland	18.068	14,3	325	11,6	1,8
Østjylland	18.187	14,4	391	13,9	2,1
Vestjylland	11.218	8,9	166	5,9	1,5
Nordjylland	14.624	11,6	233	8,3	1,6
Uoplyst	128	0,1	3	0,1	2,3
I alt	125.917	100,0	2.807	100,0	2,2

Anm: Der er i tabellen taget udgangspunkt i private arbejdssteder, der i udgangsåret (2009) ikke har akademikere ansat. Denne gruppe opdeles i arbejdssteder, der ansætter den første akademiker i 2010, og arbejdssteder, der fortsat ikke har akademikere ansat.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Også når man ser på uddannelsessammensætningen, er der forskel på arbejdssteder, der ansætter den første akademiker, og arbejdssteder, der ikke har akademikere ansat. På de arbejdssteder, der ansætter den første akademiker, er det således næsten 15 pct. af de ansatte, der har en kort eller mellemlang videregående uddannelse, mens denne uddannelsesgruppe kun udgør 8 pct. på arbejdssteder, der ikke har akademikere ansat. Derimod er der både færre ufaglærte og færre faglærte på de arbejdssteder, der ansætter akademikere, sammenlignet med arbejdssteder, der ikke har akademikere ansat. Det fremgår af tabel 4. Uddannelsesniveaue er således lidt højere på de nye akademikerarbejdspladser (målt før akademikeransættelsen) end på ikke-akademikerarbejdspladser.

Tabel 4 Uddannelsessammensætning i private arbejdssteder, 2010

	Ingen akademiker ansat (1)	Første akademiker ansat (2)	Forskel (2)-(1)
	Pct.		Pct. point
Ufaglært	45,4	42,5	-2,9
Erhvervsfaglig	43,3	39,3	-4,0
Korte og mellemlange videregående uddannelser	8,4	14,8	6,4
Uoplyst	2,9	3,4	0,5
I alt	100,0	100,0	0,0

Anm: Der er i tabellen taget udgangspunkt i private arbejdssteder, der i udgangsåret ikke har akademikere ansat. Denne gruppe opdeles i arbejdssteder, der ansætter den første akademiker i det efterfølgende år, og arbejdssteder, der fortsat ikke har akademikere ansat. Uddannelsesfordelingen er et gennemsnit for perioden 2004-2009.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Samtidig med at uddannelsesniveaue er lidt højere på de nye akademikerarbejdspladser, er der en klar tendens til, at lønniveaue for både faglærte og ufaglærte også er højere på de nye akademikerarbejdspladser. Det viser sig, at timelønnen for ufaglærte er omkring 11 pct. højere på de nye akademikerarbejdspladser sammenlignet med ikke-akademikerarbejdspladser. For faglærte er lønforskellen på knap 7 pct. En del af disse forskelle afspejler erhvervmæssige og geografiske forskelle på de to grupper af arbejdssteder.

Tabel 5 Timelønsforskel mellem private arbejdssteder, der ansætter første akademiker, og arbejdssteder, der ikke har akademikere ansat

	Timelønsforskel
	Pct.
Ufaglært	11,4
Faglært	6,7
I alt	9,4

Anm: Der er i tabellen taget udgangspunkt i private arbejdssteder, der i udgangsåret ikke har akademikere ansat. Denne gruppe opdeles i arbejdssteder, der ansætter den første akademiker i det efterfølgende år, og arbejdssteder, der fortsat ikke har akademikere ansat. Den relative timelønsforskel er opgjort som et gennemsnit for perioden 2002-2007.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Betydningen af at ansætte den første akademiker på udviklingen i antal ansatte

Ansættelse af akademikere i små og mellemstore virksomheder kan potentielt påvirke den enkelte virksomhed på en række parametre, herunder graden af innovation, anvendelse af ny teknologi, bedre ledelse mv. – alle forhold som har betydning for, hvordan det går arbejdsstedet i de efterfølgende år.

Som vist ovenfor er der meget stor forskel på de arbejdssteder, der ansætter den første akademiker, og de arbejdssteder, der ikke ansætter akademikere – fx mht. arbejdsstedets størrelse, branchefordeling mv. Hvis man ønsker at belyse den isolerede betydning af at ansætte akademikere for den efterfølgende beskæftigelse på arbejdsstedet, er det ikke retvisende blot at sammenligne med udviklingen på arbejdssteder, der ikke ansætter akademikere, idet disse forskelle typisk er påvirket af, at de to grupper af arbejdssteder er meget forskellige – både med hensyn til størrelse, branche, produkttyper mv.

Med henblik på at belyse betydningen af at ansætte den første akademiker i private virksomheder, er det derfor afgørende at danne en kontrolgruppe af virksomheder, som i størst muligt omfang ligner de virksomheder, som ansætter den første akademiker. I denne analyse dannes kontrolgruppen ud fra propensity score matching, hvor følgende baggrundsvariable bl.a. medtages:

- Arbejdsstedets størrelse
- Branche
- Landsdel
- Andel ufaglærte
- Ændring i antal ansatte i det foregående år

Ser man på udviklingen i antallet af ansatte, viser analysen, at de arbejdssteder, der ansætter akademikere, i gennemsnit har en beskæftigelsesudvikling, der er 7,1 pct. større end arbejdssteder uden akademikere set over en 3-årig periode. Det svarer til 1,2 personer pr. arbejdssted. En underopdeling på hoveduddannelsesretninger tyder på, at det navnlig er ansættelse af samfundsvidenskabelige akademikere, der bidrager til at øge beskæftigelsen på det enkelte arbejdssted. På private arbejdspladser, der ansætter den første samfundsvidenskabelige akademiker, stiger beskæftigelsen således 10,1 pct. mere end på sammenlignelige arbejdssteder, der ikke har en akademiker ansat.

Tabel 6 Overslag over effekten på antal ansatte efter 3 år ved at ansætte akademikere på private arbejdssteder

	Effekt på antal ansatte efter 3 år			
	Pct.	Antal personer pr. arbejdssted		
		I alt	Ufaglærte	Erhvervsfaglig eller videregående udd.
Akademikere i alt	7,1	1,2	0,5	0,7
Samfund	10,1	1,6	0,7	0,9
Natur og teknik	6,1	1,0	0,4	0,6
Humaniora mv.	8,0	1,4	0,6	0,8

Anm: Beregningerne er baseret på data for perioden 2000/2003-2007/2010.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Den mere gunstige beskæftigelsesudvikling for de nye akademikerarbejdspladser – sammenlignet med sammenlignelige arbejdspladser uden AC'ere – viser sig både i forhold til jobskabelsen af ufaglærte job og jobs, der kræver uddannelse. Beregningerne peger fx på, at mer-beskæftigelsen på 1,2 personer pr. arbejdssted dækker over en mer-beskæftigelse blandt ufaglærte på 0,5 personer pr. arbejdssted og en mer-beskæftigelse på 0,7 personer pr. arbejdssted for ansatte med uddannelse (erhvervsfaglige eller videregående uddannelser) – igen målt i forhold til beskæftigelsesudviklingen for sammenlignelige virksomheder i kontrolgruppen.

Det bemærkes, at de beregnede effekter er følsomme overfor den konkrete specifikation af matching-analysen. Samtidig skal det bemærkes, at det foreliggende datagrundlag ikke giver mulighed for at kontrollere for alle relevante forhold, herunder virksomhedsøkonomiske variable som omsætning, overskud mv. Der knytter sig derfor nogen usikkerhed til beregningerne.

Sammenligning med andre analyser

IDA har i samarbejde med Rambøll i 2012 gennemført en analyse, der ligeledes belyser beskæftigelsesudviklingen for nye private akademikerarbejdspladser. På baggrund af denne analyse konkluderes blandt andet at:

"I særlig grad oplever virksomheder, som ansætter den første højtuddannede en relativ stor fremgang i beskæftigelse. Der blev i perioden 2001-2008 ansat 7.117 højtuddannede i virksomheder, som ikke havde højtuddannede ansat i 2001. Blandt disse virksomheder oplevede de små og mellemstore virksomheder en vækst på 7,9 person pr. virksomhed. Øvrige små og mellemstore virksomheder uden højtuddannede havde i samme periode blot en gennemsnitlig vækst på 1,7 person pr. virksomhed."

Analysen fra Rambøll tyder således på en væsentlig større vækst i antal ansatte pr. virksomhed end den, der beregnes i indeværende notat. Resultaterne kan imidlertid ikke umiddelbart sammenlignes bl.a. fordi at:

- Der i AE's analyse kun ses på beskæftigelsesudviklingen i de efterfølgende 3 år – mens Rambølls analyse ser på ændringer over en 7-årig periode.

- AE's analyse ser kun på beskæftigelsesændringer efter ansættelsen af akademikere på arbejdsstederne, mens Rambølls analyse vedrører beskæftigelsesændringer over hele perioden 2001-2008 - uanset tidspunktet for ansættelsen af den første akademiker i dette tidsrum.
- Sammenligningsgruppen (kontrolgruppen) er dannet på helt forskellige måder i de to analyser.

På trods af disse forskelle bekræfter AE's analyse den positive sammenhæng mellem ansættelsen af den første akademiker og beskæftigelsesudviklingen.

Bilag 1 Nærmere om opgørelsen

I analysen er der taget udgangspunkt i definitionen af arbejdssteder i IDA (Integreret Database for Arbejdsmarkedsforskning). Disse arbejdssteder – og de tilhørende ansatte – er baseret på den årlige Registerbaserede arbejdsstyrkestatistik fra Danmarks Statistik og afspejler beskæftigelsesforholdene ultimo november måned. Der er udelukkende set på arbejdssteder i den private sektor, og det er kun lønmodtagere, der indgår. Arbejdsstedets størrelse er således bestemt af antallet af lønmodtagere på arbejdsstedet ultimo november i året.

I analysen af hvilken betydning det har for udviklingen i antal ansatte at ansætte den første akademiker indgår både arbejdssteder, der efterfølgende lukker, og arbejdssteder der overlever i den 3-årsperiode, der måles på. Konkret tages i analysen udgangspunkt i arbejdssteder, der i udgangsåret (år 0) ikke har akademikere ansat. Disse arbejdssteder opdeles i to grupper, efter om der ansættes akademikere i det efterfølgende år (år 1). Det undersøges, hvor stor en andel af arbejdsstederne, der er lukket (ikke har lønmodtagere ansat) i de efterfølgende 3 år (år 2 til år 4). Der ses kun på arbejdssteder, der har eksisteret i de to første år (år 0 og år 1). Der er ikke betinget på, at de nye akademikerarbejdssteder har fastholdt ansættelse af akademikere i hele perioden.